

Školní preventivní program

pro školní rok 2024/2025

v Jablonci nad Jizerou 30. 8. 2024

metodik prevence
Mgr. Milan Javůrek

Obsah:

1 Současná analýza Školního preventivního programu

1.1 Charakteristika školy

2 Analýza současného stavu

3 Cíle prevence

3.1 Obecné cíle

3.2 Priority ve školním roce 2024/2025

3.3 Plán činností v oblasti prevence SPJ pro rok 2024/2025

4 Metody a formy práce

4.1 Standardní činnost metodika primární prevence

4.2 Hodnocení MPP

5 Řešení krizových situací

5.1 Základní legislativa prevence SPJ

5.2. Výňatky ze školního řádu

5.3. Postupy řešení

6 Spolupráce s poradenským systémem

7 Finanční zabezpečení ŠPP

8 Literatura a zdroje čerpání v oblasti prevence SPJ

1 Současná analýza Školního preventivního programu

1.1 Charakteristika školy

Základní škola se nachází v Libereckém kraji na úpatí západních Krkonoš v malém městě Jablonec nad Jizerou. Obec čítá přibližně 1650 obyvatel. Škola působí spádově pro okolní přilehlé obce Sklenařice, Tříč a Paseky nad Jizerou. Základní škola dále sdružuje školu mateřskou a základní uměleckou.

Budova školy leží v klidné části poblíž centra s hlavním přístupem mimo hlavní silnici. Základem komplexu jsou dvě budovy, nová a stará. Pro současný nízký stav žáků ve škole se využívá převážně nová budova. Stará budova slouží pro výuku přírodovědných předmětů, informatiky, tělesné výchovy a je zde umístěna družina. Žáci I. a II. stupně jsou od sebe odděleni po patrech nové budovy. Kabinety učitelů jsou umístěny v jednotlivých patrech podle rozdělení tříd. Budovy umělecké a mateřské školy leží přibližně 500 m od základní školy.

Název: Základní škola, Mateřská škola a Základní umělecká škola Jablonec nad Jizerou, příspěvková organizace

Adresa: 370 Jablonec nad Jizerou, 512 43

Právní forma: příspěvková organizace

IČO: 71 002 723

Identifikátor zařízení: 650 046 072

Zřizovatel: Město Jablonec nad Jizerou, právní forma - obec, IČO 00275 778
512 43 Jablonec nad Jizerou, Náměstí 277

Ředitel školy: Mgr. Miroslav Kobr

Datum zařazení do sítě škol: 01. 01. 2003

Škola sdružuje:

1. Mateřskou školu s kapacitou 50 dětí (k 01. 09. 2003)
2. Základní školu s kapacitou 280 žáků (01. 09. 2003)
3. Základní uměleckou školu s kapacitou 300 žáků (01. 09. 2003)
4. Školní družinu s kapacitou 70 žáků (01. 09. 2003)
5. Školní jídelnu MŠ s kapacitou 70 jídel (01. 09. 2003)
6. Školní jídelnu ZŠ s kapacitou 400 jídel (01. 09. 2003)

Rada školy:

Zřízena radou města rozhodnutím č.19/5/05 dne 08. 12. 2005, má 6 členů

Preventivní tým:

Vytvořen 01. 09. 2007, má 3 členy (metodik prevence - zároveň zástupce ředitele, výchovný poradce, ředitel školy), schází se čtvrtletně při pedagogických poradách a může se scházet při výjimečných situacích spojených se SPJ.

Údaje o žácích (červen 2024):

Ve školním roce 2023/2024 navštěvovalo školu 135 žáků (z toho 15 ukrajinských žáků).

Údaje o pracovnících školy (2023/2024)

Počet pedagogických pracovníků: 16 (z toho 2 ŠD) + 4 pedagogická asistence

Celkový počet zaměstnanců: 21

2 Analýza současného stavu

V oblasti prevence sociálně patologických jevů (SPJ) se škola snaží pro své žáky vytvářet bezpečné a sociálně pozitivní klima. Vzhledem k celospolečenskému nárůstu negativních a sociálně patologických jevů je nezbytné zahájit již na prvním stupni základní školy primární prevenci nežádoucích jevů, jako je agresivita, nekázeň a nesnášenlivost. Tyto jevy mohou později přerůst v sociálně patologické chování (požívání drog a alkoholu, šikana, násilí, vandalismus, xenofobní chování). Cílem preventivního programu je snaha takovému chování předcházet a minimalizovat je.

V současné době se škola v rámci sociálně patologických jevů potýká spíše s drobnými problémy. U některých žáků prvního stupně se jedná o nepozornost nebo zvýšenou aktivitu, kterou narušují vyučování. Na druhém stupni se objevují pouze nepatrné komunikační prohřešky ve vztahu žák – učitel, spojené s drzým chováním a nekázní při výuce. Od r. 2022 se snažíme postupně adaptovat do školního prostředí ukrajinské žáky, kterých je kolem 20. Tento proces se poměrně daří a většina cizinců naše prostředí přijala.

Škola se dále potýká s občasnými pozdními příchody žáků, které jsou řešeny domluvou. Většinou se jedná o stejné případy, kdy je potřeba připomenout zákonným zástupcům jaké má žák, popř. rodič povinnosti. Podobně řeší třídní učitelé pozdně omluvenou absenci ve škole.

Ke spolupráci v rámci prevence SPJ škola využívá regionálních středisek a pracovišť. Aktivně probíhá spolupráce s PPP Semily, Policií ČR, úřadem práce a OSPOD v Jilemnici. Individuálně je možná i spolupráce se specializovanými psychology. Veškeré kontakty jsou uvedeny v kapitole 1.6 (*Spolupráce s poradenským systémem*).

Školní preventivní program (dále ŠPP) je zpracován tak, aby byl přiměřený možnostem výuky v jednotlivých ročnících. První stupeň se zaměřuje na vedení dětí ke správným hygienickým návykům, zdravému životnímu stylu a zapojení do volnočasových aktivit. Dbá se na včasné odhalení možných specifických poruch učení. Probíhá aktivní spolupráce s rodiči. Prevence SPJ na druhém stupni je zdůrazňována především v rámci učiva OV, VKZ, CH, PŘ a TV. Důraz je kladen na všestranný rozvoj osobnosti, odpovědnost za své zdraví, aktivní sociální učení, zdravý životní styl atd. Žáci jsou začleněni do akcí spojených s prevencí v rámci regionu. Probíhá spolupráce se státními a neziskovými organizacemi.

3 Cíle prevence

Prevence SPJ je stanovena do třech základních úrovní, a to primární, sekundární a terciální prevence. Každá ze jmenovaných se řídí daným cílem. Cíle na sebe jednotlivě navazují. Pro využití na základní škole je důležitá obzvláště prevence primární. V případě kdy je neúčinná, nastupuje prevence sekundární.

Primární prevence

„Cílem primární prevence v nejobecnějším pojetí je zamezení vzniku nežádoucího jevu, ke kterému se prevence vztahuje. Případně minimalizace tohoto jevu, pokud již nastal. Mezi nejčastější sociálně nežádoucí jevy patří závislosti na návykových látkách, gamblerství, šikana, kriminální jednání, rasismus, promiskuita, předčasná sexualita, nebezpečí kyberprostoru apod.

Z hlediska profilace a specifičnosti primární prevenci vytváří specifická a nespecifická primární prevence.

⇒ **Specifická primární prevence** se zaměřuje:

- na určité cílové skupiny a snaží se hledat způsoby, jak předcházet nebo alespoň posunout výskyt sociálně patologických jevů do vyššího věku a snížit zdravotní dopady;
- na určité handicapované cílové skupiny.

⇒ **Nespecifická primární prevence** se zaměřuje:

- na rozvoj nadání, zájmů, na tvorbu a podporu zdravého životního stylu, osvojování pozitivního sociálního chování, k odpovědnosti za sebe a své jednání;
- zdravý způsob života – zahrnuje aktivity podporující stav úplné fyzické, psychické a sociální pohody, který je nezbytnou součástí prevence drogových závislostí a možných souvisejících sociálně patologických jevů;
- všechny postupy vedoucí ke zdokonalování schopnosti naplňovat své potřeby a řešit problémy, postupy, které patří k rozvoji harmonické osobnosti

Sekundární prevence

Zabývá se ohroženými nebo přímo postiženými osobami. Jejím cílem je zachytit a zabránit vzniku poruch sociálního a psychického vývoje (eventuálně i fyzického).

Terciální prevence

Nastupuje již při existujících sociálně patologických jevech. Má za úkol předcházet zhoršení stavu, recidivě. Již se nejedná o řešení, ale o volbu menšího zla. Do této kategorie patří vývojové poruchy a poruchy chování“ (Hanzelková, 2008).

3.1 Obecné cíle

Školní strategie prevence SPJ se opírá o několik základních bodů. Stěžejním zdrojem je práce v souladu s požadavky Školního vzdělávacího programu zavedeného od školního roku 2007/2008 a to ve vzdělávacích oblastech Člověk a společnost, Člověk a příroda, Člověk a zdraví. Obecné cíle prevence jsou realizovány jak ve škole, tak i v rámci mimoškolních aktivit. Konkrétní rozlišení preventivních aktivit se děje s přihlédnutím k věku žáků.

Tabulka 1. **Obecné cíle prevence podle ročníků**

1. – 3. ROČNÍK	zdravý životní styl, příznivé klima ve škole, odhalení specifických poruch, spolupráce s rodiči
4. – 6. ROČNÍK	zdravý životní styl, etické a právní vědomí, všestranný rozvoj osobnosti
7. – 9. ROČNÍK	odpovědnost za své zdraví, etické hodnoty, právní vědomí, aktivní soc. učení, příprava na budoucí povolání, volnočasové aktivity, spolupráce s rodiči

3.2 Priority ve školním roce 2024/2025

Prioritní cíle ŠPP jsou zaměřeny především na sociální adaptace (percepce, interakce, autopercepce, kooperace), utváření hodnotového systému, posilování zdravého sebevědomí, vytváření atmosféry školy, snahu o vytvoření přátelského kolektivu, vedení k odpovědnosti (za sebe, za ostatní, majetek), vhodnou a kvalitní informovanost, shodné cíle a přístup pedagogických pracovníků, vytváření atmosféry důvěry, dodržení společných pravidel, spolupráci škola - rodina, osobní příklad, možnost seberealizace, umění řešit problémové (krizové) situace, touze po poznání, možnostech školních a mimoškolních aktivit“.

Preventivní program školy je směřován k následujícím prioritním cílům:

CÍL 1. Spolupráce rodičů a školy

- Přednášky a besedy pro rodiče (v rámci aktuálních možností)
- Informace na třídních schůzkách
- Informační kanály – web školy, sociální sítě
- Bližší spolupráce s rodiči problémových dětí
- Dotazníky pro rodiče (zpětná vazba)
- Podávání informací o novinkách v prevenci SPJ

Cíl 2. Zapojení maximálního počtu žáků do volnočasových aktivit

A) školních (s pravidelnou docházkou)

- sportovní hry, anglický jazyk, doučování

B) externích (s pravidelnou docházkou)

- v rámci ZUŠ: zpěv, sborový zpěv, hra na nástroj, tance, keramika, dramatický kroužek
- v rámci SK: lyžování, fotbal
- v rámci SVČ Rokytnice n. Jiz. - kroužky (keramika, cizí jazyky, vaření, kytara, informatika, mažoretky, florbal, atd.)
- TJ Sokol, hasičský kroužek

C) nepravidelných

- podílí se ZŠ, ZUŠ, SK, atd.
- pro rodiče i děti
- sportovní (soutěže, turnaje, Dětský den)
- kulturní (besídky, vystoupení pro rodiče, koncerty, taneční vystoupení)

Cíl 3. Snaha o vytvoření dobrého sociálního i estetického klima ve škole

Mezi pedagogy i ostatními pracovníky školy panuje vzájemný respekt a spolupráce. Ke vhodnému sociálnímu klimatu ve škole přispívá pozitivní atmosféra mezi žáky a pedagogy. Většinová část žáků respektuje učitele i vedení školy.

Estetické klima školy je závislé na společné práci učitelů a žáků. Společně se všichni snaží školu a její okolí zvelebovat a přiblížit k obrazu svého blízkého okolí. Problematika SPJ je častým cílem vyučovacích předmětů, ze kterých je často možné čerpat prezentace a ukázky především k vyzdobě školy.

Cíl 4. Vytváření a posilování hodnotového systému

Během výuky i mimoškolních aktivit během základní školní docházky je u žáků vytvářen a posléze posilován určitý hodnotový systém. Základní lidské hodnoty jsou zdůrazňovány postupně a to již od I. stupně. Cílem je, aby žáci odcházející ze školy, měli uspořádaný jakýsi žebříček základních lidských a společenských hodnot.

Cíl 5. Vytvoření jednotného přístupu pedagogických pracovníků

ŠPP je jednotný pokyn školy, který mimo jiné uceleně udává, jak se mají ostatní pedagogové orientovat v oblastech spojených se SPJ. Program je pedagogickému sboru představován z pravidla v úvodu každého školního roku. S učiteli vedoucími předměty, jenž se dotýkají této problematiky a metodikem prevence probíhá užší spolupráce. Metodik prevence pravidelně informuje kolegy o změnách a novinkách ze sféry SPJ.

Cíl 6. Dodržování společně stanovených pravidel

Pravidla školy jsou jasně stanovena Školním řádem a to zvlášť pro žáky, zákonné zástupce a učitele.

Cíl 7. Zvyšování odolnosti žáků vůči SPJ, snižování rizik a vlivů, které mohou narušovat zdravý vývoj jedince

Tento cíl navazuje a kooperuje vzájemně s cíli 2., 3. a 4. (viz. výše). Navíc zapojuje žáky do aktivit spojených s problematikou SPJ v oblastech doplňující běžnou výuku. Patří sem pravidelné přednášky, návštěvy vybraných zařízení, spolupráce se sociálními institucemi, práce na projektech apod. Zpětná vazba žáků se odráží v hojném zájmu o problematiku.

Cíl 8. Vedení žáků ke zdravému způsobu života

Cíl kooperující s cílem 4. (viz. výše). Zdravý způsob života patří do náplně učiva na druhém stupni, kde je zařazen do vzdělávacích oblastí Člověk a společnost a Člověk a příroda. V mezipředmětových vztazích do oblasti Člověk a zdraví. Konkrétně je vykládán v předmětech rodinné a občanské výchovy, přírodopisu, tělesné výchovy a to v tematických okruzích:

- Domov a rodina;
- Člověk a dospívání;
- Člověk hledající společenství;
- Člověk hledající svůj svět;
- Člověk hledající sám sebe;
- Zdravý životní styl.

Cíl 9. Rozvoj komunikace a odolnosti pomocí aktivního sociálního učení

Cíl založený na zkvalitnění komunikace mezi pedagogy a žáky a mezi žáky vzájemně. Pomocí aktivního sociálního učení dospět ke snížení výskytu sociálně patologických jevů. Zvýšit tím tak školní úspěšnost žáků a vytvořit potřebné podmínky pro společenskou integraci výchovně problémových jedinců.

Důležité je nabídnout takovou práci, která bude pro žáky motivační (práce ve skupinách, workshopy, exkurze, projekty atd.). Zapojit žáky do dalších mimoškolních aktivit (viz. CÍL 2.).

3.3 Plán činností v oblasti prevence SPJ pro rok 2024/2025

Tabulka 2. Plán činností v oblasti prevence SPJ na ZŠ Jablonec n. Jiz. 2024/2025

Měsíc	Činnosti
Září	<ul style="list-style-type: none"> příprava programů, přednášek, vzdělávání a jiných akcí spojených se SPJ pro školní rok 2024/2025 porada s ostatními pedagogy o změnách v minimálním preventivním programu příprava společných akcí souvisejících s prevencí – teambuilding (pro učitele), exkurze Krkonoše, přespolní běh, školní sportovní kroužek na 1. stupni adaptační pobyt 5. ročník
Říjen	<ul style="list-style-type: none"> problematika SPJ v hodinách OV a VKZ na II. stupni sportovní den pro žáky celé školy – přespolní běh (Jablonecký rohlík) dopravní výchova pro 4. ročník projektové dny – exkurze Krkonoše, Halloween pravidelné setkání metodiků prevence, pořádá PPP Semily třídnické hodiny – prevence, aktuální témata
Listopad	<ul style="list-style-type: none"> pedagogická porada – zhodnocení práce v oblasti SPJ v 1. čtvrtletí beseda, přednáška – Hrou proti AIDS třídnické hodiny – prevence, aktuální témata
Prosinec	<ul style="list-style-type: none"> beseda, přednáška – např. kyberšikana, psychické problémy dětí problematika SPJ v hodinách OV a VKZ na II. stupni třídnické hodiny – prevence, aktuální témata
Leden	<ul style="list-style-type: none"> pedagogická porada – zhodnocení práce v oblasti SPJ za 1. pololetí sportovní akce – lyžařský výcvik, lyžařské závody třídnické hodiny – prevence, aktuální témata
Únor	<ul style="list-style-type: none"> v rámci předmětů občanské a rodinné výchovy – hry, dotazníky v okruzích prevence SPJ beseda, přednáška – např. užívání tabákových výrobků, kratom, HHC třídnické hodiny – prevence, aktuální témata
Březen	<ul style="list-style-type: none"> kroužek první pomoci – příprava na okresní soutěž Červeného kříže pravidelné setkání metodiků prevence v Semilech, pořádá PPP Semily Třídnické hodiny – prevence, aktuální témata
Duben	<ul style="list-style-type: none"> pedagogická porada – zhodnocení práce v rámci SPJ ve 3. čtvrtletí kroužek první pomoci – příprava na okresní soutěž Červeného kříže, příprava na soutěž v branné výchově (POKOS) exkurze Krkonoše třídnické hodiny – prevence, aktuální témata
Květen	<ul style="list-style-type: none"> dopravní výchova – soutěž, okresní a krajská soutěž Červeného kříže, soutěž v brannosti, sportovní soutěže – atletika, fotbal, florbal atd. návrhy nových projektů v rámci SPJ
Červen	<ul style="list-style-type: none"> celkové zhodnocení práce metodika prevence sportovní den, projekt školy libovolné kulturní akce, školní výlety a exkurze

4 Metody a formy práce

ŠPP se řídí ŠVP, Školním řádem a je v kompetenci s vydanými metodickými pokyny dle MŠMT. Pedagogičtí pracovníci se mohou pravidelně zúčastňovat různých preventivních školení. Nové poznatky z dané oblasti jsou také vykládány metodikem prevence na školních poradách. S pedagogy, kteří se spolupodílejí na plnění cílů ŠPP a metodikem prevence probíhá užší spolupráce např. v podobě konzultací, diskuzí, sezení atd.

Žáci jsou do práce zapojeni různým způsobem. Nejobvyklejší formy se dějí v rámci besed, přednášek, diskuzí, skupinových a individuálních prací, her, dotazníků či projektů. Konkrétní náplň školního roku je součástí plánu metodika prevence. (viz výše Plán činností v oblasti prevence SPJ pro rok 2024/2025).

Během školního roku žáci reprezentují školu v různých zájmových oblastech. Jedná se zejména o vědomostní a sportovní soutěže (vědomostní olympiády, míčové a kolektivní hry, atletika, lyžování, běhání).

Třídní učitelé pořádají pro své třídy výlety, exkurze, školy v přírodě, lyžařský výcvik, besedy v Městské knihovně, sportovní dny a pravidelně o těchto akcích informují rodiče na třídních schůzkách. K tradičním akcím patří i návštěvy místního kulturního domu, kde vedle různých kulturních představení sledujeme pravidelné vystoupení žáků naší Základní umělecké školy.

4.1 Standardní činnost metodika primární prevence

I. Preventivní program školy

- ⇒ tvorba ŠPP
- ⇒ aktualizace ŠPP každý rok (před začátkem školního roku) – doplnění změn, spolupráce s ostatními pedagogy
- ⇒ plnění cílů ŠPP
- ⇒ písemné zhodnocení ŠPP na konci školního roku

II. Plán metodika prevence pro školní rok

- ⇒ vypracování plánu pro předpokládanou práci metodika prevence v jednotlivých měsících
- ⇒ obsah – samotná práce metodika, práce ostatních pedagogů v prevenci SPJ, zapojení žáků do prevence SPJ (přednášky, konzultace, návštěvy zařízení, práce v předmětech, výlety, exkurze, projekty)

III. Hodnocení práce metodika prevence

- ⇒ čtvrtletní ústní hodnocení zveřejněné na pedagogických poradách
- ⇒ hodnocení obsahuje práci metodika, situace spojené s prevencí SPJ, atd.

IV. Prevence sociálně patologických jevů v mezipředmětových vztazích

- ⇒ prevence SPJ jako součást ŠVP ve vzdělávacích oblastech Člověk a společnost, Člověk a příroda, Člověk a zdraví v konkrétních předmětech občanská a rodinná výchova, tělesná výchova, informatika, přírodopis a chemie

⇒ spolupráce metodika prevence s pedagogy vyučujícími dané předměty

V. Aktivní spolupráce s institucemi (PPP, SPC, OSPOD, Policie, Úřad práce atd.)

⇒ Pravidelné návštěvy pracovníků PPP ve škole

⇒ metodik prevence a výchovný poradce jako prostředník mezi zákonnými zástupci žáků a poradnami a mezi školou a poradnami

⇒ naše škola jako pravidelný účastník akcí pojatých v rámci prevence SPJ na základních školách v okrese Semily a ORP Jilemnice spolupřátaných dotčenými institucemi

⇒ dvakrát ročně školení a srazy metodiků (pořádá PPP Semily) v rámci okresu (získání nových poznatku, doškolování, spolupráce v rámci škol, atd.)

Ostatní činnosti

I. vzdělávání metodika prevence

⇒ pravidelné srazy a doškolování metodiků prevence okresu Semily – pořádané v rámci PPP

⇒ další nepravidelné akce (doškolování, přednášky, konference, webináře atd.)

II. vedení dokumentace

III. poskytování informací

⇒ školní web, profil FB, nástěnky, elektronická komunikace (Skolaonline, e-mail)

IV. konzultační hodiny metodika

⇒ možné dle předchozí domluvy

4.2 Hodnocení MPP

Minimální preventivní program je pravidelně hodnocen každý rok. MPP vychází zejména z práce školy v rámci SPJ za celý školní rok. Hodnocení MPP je dokument, který vychází v závěru každého školního roku a přikládá se k celkové dokumentaci metodika prevence a Výroční zprávy ředitele školy. Od školního roku 2024/2025 bude Minimální preventivní program nahrazen názvem „Školní preventivní program“.

Hodnocení MPP pro ZŠ Jablonec nad Jizerou za školní rok 2023/2024

Minimální preventivní program (dále MPP) je sestaven a zajištěn metodikem prevence s podporou vedení školy. Pedagogický sbor s metodikem spolupracuje a snaží se začlenit prevenci do svých předmětů či školních projektů.

Pomocí MPP se škola snaží snížit rizika a vlivy, které mohou narušit zdravý vývoj jedince (trestná činnost, zneužívání návykových látek, záškoláctví, šikana, vandalismus, kybernetické hrozby atd.) a zvyšovat odolnost žáků vůči těmto jevům. Podílíme se na vytváření hodnotového systému žáků a snažíme se o jejich zapojení do řady volnočasových aktivit. Důležitá je i spolupráce se zákonnými zástupci (individuální spolupráce s rodiči problémových dětí, informační a propagační materiál). O efektivnosti aktivit nás nejlépe informuje zpětná vazba od žáků a zákonných zástupců

(přímé rozhovory, dotazníky, aktivní účast na akcích spojených se SPJ, zájem o sportovní činnosti, projekty a jiné mimoškolní aktivity apod.).

Volnočasové aktivity jsou jednorázové – sportovní dny, školní soutěže, kulturní akce nebo zájmové kroužky, které nabízí přidružená ZUŠ a sportovní kluby. Škola se účastní i řady sportovních akcí pořádaných v rámci oblasti Jilemnicka a Libereckého kraje (atletika, fotbal, florbal, volejbal, vybíjená, běhání).

Pravidelně dbáme na to, aby se prevence sociálně patologických jevů stala součástí vyučovacích předmětů (v ŠVP je začleněna do vzdělávacích oblastí Člověk a společnost a Člověk a příroda) jako je občanská a rodinná výchova, výchova ke zdraví, přírodopis. Prevence je i nedílnou součástí třídnických hodin.

Kromě vnitřního poradenství škola intenzivně spolupracuje s pracovníky v PPP, OSPOD, kurátorem pro mládež, policií, lékaři a dalšími odborníky.

Jako metodické pomůcky využíváme propagační materiál, odbornou literaturu, internetové zdroje, DVD apod. Důležité informace získáváme zejména na každoročních setkáních metodiků prevence, které pořádá PPP nebo při vzájemné spolupráci blízkých škol.

MPP se snažíme plnit podle plánu sestaveného na začátku školního roku. Využíváme i neplánované příležitosti, které by mohly napomoci k dosažení vytyčených cílů MPP.

Školní rok 2023/2024 proběhl v rámci prevence poměrně standardně. Předem bylo možné plánovat pravidelné školní akce a aktivity, které jsou pro naši školu tradiční.

Podzim, s ohledem na prevenci, věnujeme převážně pohybu, poznávání a stmelování kolektivů. V říjnu jsme uspořádali 3. ročník závodu v přespolním běhu - „Jablonecký rohlik“, do kterého se nám podařilo zapojit většinu žáků ZŠ. V podobný čas absolvoval učitelský sbor spolu s ostatními zaměstnanci školy teambuildingové setkání v Českém ráji. Několik tříd se vypravilo na pěší výlety do blízkých Krkonoš, poznávat naši krajinu. Období podzimu jsme vyplnili i dalšími sportovními a kulturními aktivitami (např. Sportovní školička, taneční představení ZUŠ, divadelní představení v KD apod.)

V zimě jsme s prevencí mířili přímo do výuky nebo nabízených programů. Žáci 2. stupně absolvovali přednášky na téma finanční gramotnosti, které vedla naše bývalá žákyně pracující v bankovníctví. Aktuálním problémem, který jsme se rozhodli aktivně řešit, je užívání elektronických cigaret. V rámci hodin výchovy ke zdraví, občanské výchovy nebo třídnických hodin na 1. jsme dětem tuto problematiku více přiblížili. Na to navázaly odborné přednášky „O škodlivosti kouření“, které pro nás připravil pan Roman Tylš z Trutnova. Pan Tylš se mimo to věnuje i novým trendům v užívání tabáku a odvykání kouření. Prevenci cílíme na žáky od 4. do 9. ročníku.

Na jaře jsme se věnovali více teoretickým přípravám na chystané školní soutěže – dopravní výchova a prevence, první pomoc, příprava k obraně státu. V některých ročnících proběhl celoroční projekt o poznávání Krkonoš a exkurze do Prahy. Dále jsme se zúčastnili různých sportovních soutěží v individuálních i kolektivních sportech – atletika, fotbal, florbal, volejbal, cyklistika. Školní družina si připravila několik programů, které se preventivně věnují vztahům mezi dětmi. Oblíbenou akcí je např. přespání v družině. Pro pedagogy byla uspořádána přímo ve škole beseda o „komunikaci“, kterou vedl pan Dr. David Čáp. Závěr školního roku trávili žáci se svými učiteli na školních výletech. Zde jsme se snažili zaměřit na komunikaci a rozvoj dobrých vztahů v kolektivu. V tomto období jsme také často

řešili problémové chování ve 4. ročníku. Konkrétně šlo o časté a hrubé porušování školního řádu jednoho z žáků. Ve spolupráci s Policií ČR a OSPOD jsme provedli určité úkony. Škola svolala výchovnou komisi a požádala o pomoc Multidisciplinární tým z MAS Jilemnice. Vše je zatím v řešení a bude pokračovat v dalším školním roce.

V loňském roce jsem zmínil, že naši školu, svým způsobem, trápil příchod ukrajinských dětí. Problém s nezájmem o výuku byl zejména na 2. stupni. Z mého pohledu se situace poměrně zlepšila a problémů výrazně ubylo. Doufejme, že tento trend bude pokračovat i v novém školním roce.

Jak již bylo napsáno, tak školní rok 2023/2024 se dá z pohledu prevence hodnotit jako běžný. Sám za sebe vnímám určité změny v chování žáků, které se projevují „zatím“ mírnými přestupky vůči školnímu řádu. Velkou problematiku vidím v nových trendech užívání návykových látek jako je např. kouření elektronických cigaret. Na to se škola musí určitě připravit. Nesmíme také ale zapomínat na ostatní preventivní aktivity, o kterých se ve společnosti trochu přestalo mluvit.

5 Řešení krizových situací

Postupy řešení situací spojených se SPJ se odvíjí od závažnosti přestupků žáků. Většina případů je řešena v rámci dodržování pravidel daných školním řádem. Jedná-li se o závažnější přestupky nebo situace kdy se negativní chování opakuje, práce přechází na preventivní tým, popřípadě výchovnou komisi, která jedná již v rámci základní legislativy prevence SPJ. Jednání může rozhodnout, zda je vhodné požádat o pomoc vyšší právní orgány a to Policii ČR nebo poradenský systém. Tato jednání se uvádí do evidence a řídí se podle předem dohodnutých a sestavených stanov (např. krizové plány). Dokumentace je uchovávána v kanceláři vedení školy. Zákonní zástupci žáků jsou zvaní do školy k případům, u kterých je to nezbytně nutné.

Běžné poradenství o SPJ a jevech s problematikou spojených pokrývají konzultační hodiny metodika prevence a výchovného poradce. Dle předchozí domluvy je pak možné jednat i jinak individuálně.

5.1 Základní legislativa prevence SPJ

Strategie, plány, programy

- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027
- Akční plán realizace Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2021
- Strategie prevence kriminality na období 2022 – 2027
- Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky „Zdraví pro všechny v 21. století“

Zákony, vyhlášky, pokyny

Zákony:

⇒ 561/2004 Sb. (Školský zákon)

- ⇒ 563/2004 Sb. (Zákon o pedagogických pracovnících)
- ⇒ 383/2005 Sb. (Změna 109/2002) – o výkonu ústavní výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních

Vyhlášky:

- ⇒ 72/2005 Sb. - Poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- ⇒ 287/2008 Sb. - Soubor pedagogicko-organizačních informací

Metodické pokyny:

- ⇒ 14 423/1999 Sb. - Metodický pokyn k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
- ⇒ 24 246/2008 Sb. - Metodický pokyn k prevenci a šikanování mezi žáky
- ⇒ 10 194/2002 Sb. - Metodický postup při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
- ⇒ 25 884/2003 Sb. - Metodický pokyn spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže kriminality na dětech a mládeži páchané
- ⇒ 20 006/2007-51 Sb. - Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních

5.2. Výňatky ze školního řádu

Práva a povinnosti žáků a zákonných zástupců, vztahy žáků a zákonných zástupců s pedagogickými pracovníky školy

Žák má právo na:

- na vzdělání a účast na výuce v rozsahu stanoveném ve školním vzdělávacím programu, při výuce využívat zařízení školy, pomůcky a učebnice způsobem, který je v souladu s účelem, kterému jsou určeny,
- na ochranu svých práv, své osobnosti, důstojnosti, cti a pověsti, na bezpečí a na ochranu před jakoukoliv formou diskriminace, krutého, ponižujícího nebo nedbalého zacházení,
- na zdraví a na životní úroveň nezbytnou pro jeho tělesný, duševní, duchovní, mravní a sociální rozvoj,
- na ochranu před užíváním narkotických a psychotropních látek a před sexuálním zneužíváním a obtěžováním,
- na svobodu projevu, svobodně se vyjadřovat zejména ke všem záležitostem, které se jej týkají,
- vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky, na přístup k informacím, které podporují jeho osobnostní rozvoj, na ochranu před informacemi, které se s pozitivním rozvojem jeho osobnosti neslučují,
- aby jeho názorům byla věnována pozornost,
- na svobodu myšlení, svědomí a náboženství, na svobodu sdružování a pokojného shromažďování, vytvářet si své samosprávné orgány a jejich prostřednictvím se obracet na ředitele školy,
- na ochranu před jakýmkoliv svévolným zasahováním do jeho života, rodiny, domova, korespondence, na ochranu proti jakýmkoliv útokům na jeho čest a pověst,

- na ochranu před jakýmkoliv tělesným či duševním násilím, urážením či zneužíváním, trýzněním i vykořisťováním,
- na poradenskou pomoc školy, obrátit se na vedení školy, třídního učitele, výchovného poradce, metodika prevence nebo na jiné pedagogické (příp. i nepedagogické) pracovníky školy s žádostí, stížností či iniciativou, týkající se jeho práv a povinností (jakož i chodu školy vůbec), obrátit se kdykoliv na tyto osoby s žádostí o pomoc či radu, dostane-li se do jakýchkoliv problémů či nesnází.
- Žák se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním má právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jeho vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní, a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení. Má právo, aby při jeho hodnocení bylo přihlédnuto k povaze jeho postižení nebo znevýhodnění.
- Všichni žáci jsou si rovni ve svých právech bez ohledu na věk, národnost, státní příslušnost, zdravotní stav, náboženské vyznání, etnický původ, sociální původ či pohlaví.

Žák je povinen:

- řádně docházet do školy a řádně se **vzdělávat jak prezenčně, tak distančně**. Je povinen účastnit se výuky podle rozvrhu hodin, na vyučovací hodiny přicházet včas, aby si stačil připravit potřebné pomůcky ještě před začátkem výuky,
- chovat se slušně k dospělým i jiným žákům školy, dbát pokynů pedagogických a provozních pracovníků, dodržovat školní řád školy a řády odborných učeben, chovat se tak, aby neohrozil zdraví svoje, ani jiných osob,
- předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti, se kterými byl seznámen, v určených prostorách a při určených činnostech používat stanovené osobní ochranné pomůcky a prostředky a vhodnou obuv a oděv,
- plnit pokyny pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců školy vydané v souladu s právními předpisy a školním řádem, dodržovat pravidla chování ve škole a na mimoškolních akcích, stanovená zejména v tomto školním řádu, v řádech jednotlivých odborných učeben (tělocvičny, informatiky apod.), případně v jiných stanovených pravidlech chování,
- být ve škole čistě a přiměřeně oblečen, nosit ve vnitřních prostorách školy vhodné přezůvky, které umožňují bezpečný pohyb a které nezanechávají neomyvatelné stopy na podlahových krytinách, k přezouvání a převlékání používat určené šatnové prostory,
- dodržovat pravidla hygieny a bezpečnosti ve škole i na školních akcích mimo budovu školy, chovat se a jednat tak, aby neohrozil své zdraví, zdraví svých spolužáků nebo jiných osob, přivolat pomoc nejbližší dostupné dospělé osoby a podle svých schopností a možností poskytnout první pomoc, úraz vždy bezprostředně oznámí svému učiteli nebo v kanceláři školy,
- chránit své zdraví i zdraví spolužáků; žákům jsou zakázány všechny činnosti, které jsou zdraví škodlivé (např. kouření, pití alkoholických nápojů, zneužívání návykových a zdraví škodlivých látek),
- v případě mimořádných opatření dodržovat předepsaná pravidla,
- chovat se (ve škole i na školních akcích mimo budovu školy) slušně, kulturně a ohleduplně ke všem učitelům, spolužákům a jiným osobám. Je povinen (jako první) pozdravit všechny dospělé osoby, které potká slovy: „Dobrý den“, ve styku s pracovníky školy žáci užívají oslovení: „Paní

učitelko“, „Pane učitelí“ apod., při vstupu učitele nebo jiné dospělé osoby do třídy každý žák pozdraví tím, že neprodleně tiše povstane,

- respektovat práva, osobnost, důstojnost, čest a pověst svých spolužáků, učitelů i jiných osob,
- chránit svůj majetek, majetek svých spolužáků a majetek školy, každé poškození majetku, kterého byl svědkem, bezodkladně oznámit některému z učitelů nebo v kanceláři školy, žák nenosí do školy cenné předměty, které nezbytně nepotřebuje k výuce, nutné cenné věci a peníze žák nenechává odložené v oděvu ani v odložené školní tašce nebo šatně, při nedodržení těchto podmínek škola za případné ztráty a poškození nenese odpovědnost,
- aktivně se účastnit výuky, být na výuku včas a řádně připraven, v případě zapomenutí pomůcek či úkolů se na začátku hodiny omluvit vyučujícímu,
- v průběhu vyučovací hodiny se chovat tak, aby její průběh nenarušoval jakýmkoliv nevhodným způsobem,
- přizpůsobit se aktuálním změnám v rozvrhu hodin a zúčastnit se výuky v době stanovené tímto rozvrhem,
- zacházet s vybavením a zařízením školy a se svěřenými předměty, učebnicemi a pomůckami šetrně a ohleduplně a vždy jen způsobem, který je v souladu s účelem, kterému jsou určeny, rovněž tak dbá na nezávadný stav a vzhled svých sešitů, příp. žákovské knížky (zápisníku, notýsku),
- napravit nebo uhradit škodu, kterou způsobil vědomě nebo z nedbalosti svým chováním a jednáním, jež bylo v rozporu s pravidly stanovenými v tomto školním řádu nebo jinými vnitřními pravidly školy,
- udržovat své místo i okolí čisté,
- před odchodem ze třídy (po poslední hodině ve své kmenové třídě nebo odborné učebně) uklidit své místo a jeho okolí,
- dodržovat povinnosti třídní služby, která odpovídá za čistotu prostoru kolem tabule a celkový pořádek ve třídě,
- otvírat okna pouze v přítomnosti učitele,
- u oken, které jsou opatřeny žaluziemi s nimi nemanipulovat.
- Žáci mají přísný zákaz sedat si nebo se opírat o vnitřní parapety oken.
- Pokud žáci mají výuku předmětů mimo svou kmenovou třídu, tak čekají na určeném místě příchodu vyučujícího, přitom se chovají slušně a ohleduplně.
- Při pobytu ve škole a na akcích pořádaných školou, platí zákaz používání mobilních telefonů, tabletů, chytrých hodinek a ostatních podobných přístrojů. Žák je má ve stavu vypnutém nebo s nastaveným tichým režimem uloženy ve školní tašce nebo jiném bezpečném místě, kde si za ně sám zodpovídá. Používání mobilních telefonů, zejména pro výuku, je povoleno pouze na pokyn vyučujícího. Žák může mobilní telefon použít v nezbytném rozsahu ze zdravotních důvodů či komunikace se zákonnými zástupci po souhlasu vyučujícího.
- Žáci nesmí pořizovat v budově školy a v areálu školy zvukové záznamy, videozáznamy a fotografovat bez souhlasu pedagogických pracovníků, hlasitě přehrávat hudební a jiné nahrávky. To platí i pro školní akce mimo školu.
- Žáci mají přísný zákaz pořizovat a zveřejňovat poškozující informace o žácích, pedagogických pracovnících a ostatních zaměstnancích školy na sociálních sítích, internetových a komunikačních platformách. V případě tohoto porušení škola informuje Policii ČR.

- Žákům je přísně zakázáno připojení jakýchkoliv vlastních i jiných přístrojů do školní elektrické sítě nebo k digitálním zařízením školy.
- Žák nenesí do školy věci a předměty ohrožující zdraví své, svých spolužáků a zaměstnanců školy.
- Zvláště hrubý slovní a úmyslný fyzický útok žáka vůči pracovníkovi školy se vždy považuje za závažné porušení povinností stanovených tímto školním řádem.

Zákonní zástupci žáka mají právo:

- podílet se vhodným způsobem na výchovně vzdělávací činnosti školy a mají právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se vzdělávání žáka ve škole,
- vybrat si školu, ve které se žák bude vzdělávat,
- na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání žáka ve škole,
- volit a být voleni do školské rady,
- na informace a poradenskou pomoc školy v záležitostech týkajících se vzdělávání žáka podle školského zákona,
- u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na vzdělání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělání umožní,
- požádat o přezkoumání výsledků hodnocení žáka

Zákonní zástupci žáka jsou povinni:

- zajistit, aby žák docházel řádně do školy,
- seznámit se se školním řádem,
- oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání, školní evidence nebo bezpečnost žáka a studenta a změny v těchto údajích,
- na vyzvání třídního učitele, učitele, výchovné poradkyně, metodika prevence, vychovatelky školní družiny a vedení školy se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání žáka,
- informovat školu o zdravotní způsobilosti žáka ke vzdělání a případných změnách způsobilosti, o zdravotních obtížích nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání, údaje o tom, zda je žák zdravotně postižen, včetně údaje o druhu postižení, nebo zdravotně znevýhodněn,
- dokládat včas důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem.

Vztahy žáku a zákonných zástupců s pedagogickými pracovníky

- Zákonní zástupci a pedagogičtí pracovníci se vzájemně podporují a podle svých schopností a možností spolupracují na výchově a vzdělávání žáků v souladu s platnými právními předpisy a vnitřními pravidly školy.
- Žáci, pracovníci školy a zákonní zástupci se navzájem respektují, při vzájemném styku dodržují zásady kulturního chování, zdvořile se oslovují a při setkání se slušně zdraví v souladu s pravidly společenského chování.
- Pedagogičtí pracovníci se snaží s žáky i zákonnými zástupci udržet nestranný a objektivní přístup založený na profesionální rovině.

- Ze strany zákonných zástupců, bývalých žáků či jiných návštěv je nepřipustné, bez předchozí domluvy, jakýmkoliv způsobem (telefonát, osobní návštěva) narušovat průběh vyučovacích hodin.
- Případné spory a konflikty řeší pedagogičtí pracovníci a zákonní zástupci věcně, bez emocí a nikdy přímo před žáky. V případě potřeby vyhledají pomoc při řešení sporu u vedení školy.
- Právní předpisy týkající se školské problematiky, vnitřní normy školy, výroční zprávy, rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program, zprávy o poskytování informací a jiné veřejnosti přístupné dokumenty jsou uloženy v kanceláři vedení školy. Žáci, jejich zákonní zástupci i pracovníci školy zde do nich mohou nahlédnout nebo si je vypůjčit prostřednictvím ředitele školy nebo jeho zástupce. Část těchto dokumentů je volně přístupná na webových stránkách školy.
- Veškeré informace podané zákonným zástupcem o žákovi, které jsou součástí školní evidence, jsou důvěrné a řídí se zákonem o ochraně osobních údajů.

Provoz a vnitřní režim školy

Docházka do školy

- Při opakovaných neomluvených absencích žáka škola informuje Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD Jilemnice).

Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáku a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí

Bezpečnost a ochrana zdraví žáků

- Žáci se chovají při pobytu ve škole a na akcích organizovaných školou tak, aby neohrozili zdraví svoje ani svých spolužáků či jiných osob.
- Žákům je zakázáno přinášet do školy věci, které by mohly ohrozit zdraví, způsobit úraz nebo ohrozit mravní výchovu (zbraně, pyrotechnika apod.).
- Žákům je zakázáno pořizovat jakýkoliv obrazový či zvukový záznam v budově školy nebo při akci pořádané školou bez souhlasu natáčené osoby.
- Při přecházení žáků na místa vyučování či jiných akcí mimo budovu školy se žáci řídí pravidly silničního provozu a pokyny doprovázejících osob. Před takovými akcemi doprovázející učitel žáky zvláště poučí o bezpečnosti. Pro společné zájezdy tříd (např. výlety, exkurze) platí zvláštní bezpečnostní předpisy, se kterými jsou žáci předem seznámeni. Při pobytu v ubytovacích zařízeních se žáci podřizují vnitřnímu řádu tohoto zařízení a dbají všech pokynů pracovníků tohoto zařízení.

Ochrana před sociálně patologickými jevy

- Všichni pedagogičtí pracovníci, zejména školní metodik prevence, průběžně sledují konkrétní podmínky a situaci ve škole z hlediska výskytu sociálně patologických jevů, uplatňují různé formy a metody umožňující včasné zachycení ohrožených žáků.
- Školní metodik prevence zajišťuje spolupráci se zákonnými zástupci v oblasti prevence, informuje je o preventivním programu školy a dalších aktivitách. Metodik prevence spolupracuje na základě pověření ředitele školy s dalšími institucemi na sociálně právní ochranu dětí a mládeže.
- Žáci školy mají přísný zákaz nošení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek v areálu školy, na školních akcích a v okolí školy. Porušení tohoto zákazu se bere jako hrubé porušení

školního řádu. Ředitel školy využije všech možností daných jemu příslušným zákonem včetně možnosti dát podnět k zahájení trestního stíhání osob, které se na porušení tohoto zákazu podílely. Ředitel školy nebo jím pověřený pracovník bude informovat o svých zjištěných zákonných zástupce žáků, u nichž bylo zjištěno porušení tohoto zákazu a zároveň je seznámí s možností odborné pomoci.

- Projevy šikanování mezi žáky, tj. násilí, omezování osobní svobody, ponižování, opakované slovní útoky apod., kterých by se dopouštěli jednotliví žáci nebo skupiny žáků vůči jiným žákům nebo skupinám (zejména v situacích, kdy jsou takto postiženi žáci mladší a slabší), jsou v prostorách školy a při školních akcích přísně zakázány a jsou považovány za hrubý přestupek proti řádu školy. Podle okolností ředitel školy uváží možnost dalšího postihu žáků, kteří tento zákaz přestoupí, a bude o svých zjištěných informovat jejich zákonné zástupce.
- V prostorách školy a na akcích pořádaných školou je zakázáno úmyslné opakující se nepřátelské chování, jehož cílem je ublížit oběti, za použití informačních komunikačních technologií – tzv. kyberšikana (např. posílání vulgárních a výhrůžných e-mailových zpráv oběti, výhrůžné telefonáty a SMS, posílání obrázků a nahrávek, nebo vytváření webových stránek s cílem zesměšnit oběť apod.).
- Všem osobám ve škole je zakázáno propagovat politické strany, hnutí a náboženství směřující k potlačování lidských práv a svobod nebo rasové nesnášenlivosti.
- Pedagogičtí pracovníci dbají, aby etická a právní výchova, výchova ke zdravému životnímu stylu a preventivní výchova byla vyučována v souladu se školním vzdělávacím programem.
- Podrobný postup školy při výskytu podezřelé látky, při podezření na užití omamné látky žákem, krádeže, vandalismu, kyberšikaně, apod. je uveden ve Školním preventivním programu.

5.3. Postupy řešení

V případech kdy nebyla účinná prevence a nastal určitý problém, který je nutné obratně řešit, přichází na řadu již předem předepsaná řešení ve formě krizových plánů. Mezi tyto základní plány patří „Krizový plán a postupy řešení při šikanování“, „Postupy řešení při krádeži a vandalismu“, „Řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek v prostředí školy“ a „Strategie prevence řešení školní neúspěšnosti žáků“. Zpracované postupy a plány jsou součástí ŠPP. Plány na pomoc v krizových situacích vytváří metodik prevence s výpomocí preventivního týmu a ostatních pedagogických kolegů. Jako hlavní motivační dokumenty k sestavení plánů tvoří jednotlivé metodické pokyny.

Krizový plán a postupy řešení při šikanování

1. postup (standardní) – případy počáteční šikany

- Rozhovor se svědky šikanování (těmi co na šikanu upozornili).
 - svědky vyslechnout postupně, možná konfrontace pokud se rozcházejí výpovědi
 - navodit přátelskou atmosféru, zajištění bezpečnosti
 - zapisování informací
- Rozhovor s oběťmi šikanování.
 - vést na vhodném, bezpečném místě bez dalších osob
 - navodit přátelskou atmosféru – nepřímé otázky na problém (mluvit o pocitech)

- sdělit oběti možnosti řešení a nechat oběť vybrat – usmíření, vnější nátlak
- Nalezení vhodných svědků.
 - vyhledat více svědků, kteří by to mohli dosvědčit
- Individuální rozhovory se svědky.
 - výslechy vést jednotlivě, přátelsky
 - nenaléhat na svědky
- Zajištění ochrany obětem.
 - zajistit bezpečný pohyb a odchod ze školy (informovat rodiče)
 - oznámení agresorům na možné následky v případě, že oběť znovu napadnou
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
 - nátlak na agresora – říct co mu hrozí, chtít vědět vše co dělal, upozornit na zapisování
 - výpověď agresora – nechat ho mluvit, dívat se do očí, nenavádět, vše zapisovat, počkat až domluví
 - dialog – zmást agresora, aby se zapletl do vlastních lží, nabídnout polehčující okolnosti v případě přiznání se, nechat si od něj podepsat zápis, přečíst zápis, separace v případě více agresorů
 - konfrontace - všem agresorům naráz oznámit, jak kdo z nich vypovídal (neshody)
 - agresoři se po rozhovoru nesmí vrátit zpět do třídy

2. postup (neobvyklá forma) – na šikaně se podílí více agresorů (skupinová šikana)

- Bezprostřední záchrana oběti.
 - odvést ze třídy, izolace
- Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.
 - sestavení vyšetřovací komisi z min. tří pedagogů
 - seznámení členů komise o problému
 - domluva komise na postupu vyšetřování
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
 - včas agresory od sebe separovat
- Pokračující pomoc a podpora oběti.
- Nahlášení policii.
- Vlastní vyšetřování.

V závažnějších případech, dle uvážení pedagogů (vyšetřovací komise), vyšetření probíhá pod vedením odborníka - kurátora (Pedagogicko-psychologická poradna Semily).

Výchovná opatření

V souladu s „Metodickým pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení z roku 2013.

1. Pro potrestání agresorů
 - napomenutí a důtka třídního učitele
 - důtka ředitele
 - snížení známky z chování

2. Opatření v mimořádných případech
 - doporučení rodičům obětí i agresorů návštěvy v ambulantním oddělení střediska výchovné péče pro děti a mládež (SVP) nebo podobných organizací
 - doporučení rodičům na dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu
 - podání návrhu orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu
 - vyzoomění policejního orgánu, došlo-li k závažnějšímu případu šikánování

Postupy řešení při krádeži a vandalismu

Krádež ve škole:

- Pořízení záznamu o události na základě výpovědi poškozeného (písemně).
- Předání věci orgánům činným v trestním řízení (ohlášení na obvodní oddělení Policie ČR), popřípadě poučení poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.
- V případě, že je znám pachatel, věc se hlásí orgánu sociálně-právní ochrany a současně je věc předána orgánům činným v trestním řízení.

Vandalismus ve škole:

- V případě vznikne-li škoda na školním majetku, tak je o celé záležitosti vyhotoven záznam (písemně). Následuje pokus o odhalení viníka.
- Jestliže škola viníka zná, vymáhá na něm (jeho zákonném zástupci) náhradu škody.
- V případě, že nedojde k dohodě mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou, náhradu škody může škola vymáhat soudní cestou.
(Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, 2010)

Řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek v prostředí školy

Konzumace tabákových výrobků, elektronických cigaret, nikotinových sáčků, HHC, THC, kratomu a podobných látek ve škole

- V případě, že je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků, elektronických cigaret, nikotinových sáčků, HHC, THC, kratomu či podobných látek v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je mu primárně v další konzumaci zabráněno.
- Výše uvedené návykové látky jsou žákovi odebrány a zajištěny tak, aby žák nemohl v konzumaci pokračovat.

- Metodik prevence, popř. jiný pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho zadrženy výrobek má), který založí školní metodik prevence do své agendy.
- V případě porušení zákazu kouření či užívání výše uvedených látek ve škole informuje metodik prevence nebo třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka. V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte), vyrozumí škola OSPOD a Polici ČR.
- Z konzumace tabákových výrobků ve škole jsou vyvozeny sankce stanovené školním řádem.

Konzumace alkoholu ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči. Volá lékařskou službu první pomoci.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje metodik prevence či pedagogický pracovník podle školního řádu školy: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
- Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
- Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost OSPOD.
- V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- Z konzumace alkoholu ve škole jsou vyvozeny sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
- V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo zletilého žáka či studenta s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje metodik prevence nebo pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události bude sepsán stručný záznam s vyjádřením žáka.
- Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

- tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury;
- o nález ihned uvědomí vedení školy;
- nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu;

- zpracují stručný záznam o události.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:

- zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury;
- o nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- O nálezů sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
- O nálezů vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností;
- v případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

Konzumace Omamně psychotropních látek (OPL) ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je mu primárně v další konzumaci zabráněno.
- Návyková látka je žákovi odebrána a zajištěna tak, aby nemohl v konzumaci dále pokračovat.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, metodik prevence nebo pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje metodik prevence či pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
- V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola OSPOD a vyčká jeho pokynů.
- Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy).
- Současně splní oznamovací povinnost k OSPOD. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností.
- V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- Z konzumace OPL ve škole jsou vyvozeny sankce stanovené školním řádem. Nutné je rozlišit distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.
- Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
- Mezi OPL patří i různé tabákové výrobky s obsahem HHC nebo THC a kratom.

Nález OPL ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury;
- o nález ihned uvědomí vedení školy;
- za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález, obálku přelepí, přelep, opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru;
- o nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury;
- o nález ihned uvědomí vedení školy.
- O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka, zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce.
- O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
- V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

- jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR;
- protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka;
- žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR nad ním drží dohled. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

(Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů, 2007)

Strategie prevence řešení školní neúspěšnosti žáků

Tato strategie vychází z Vyhlášky č. 27/2016 Sb. Nejčastějšími příčinami jsou osobnostní rozdíly mezi žáky, jejich rozdílná motivace a výkonnost ale také rozdílné sociální prostředí, ve kterém žáci žijí. Příčin školního neúspěchu je celá řada a je velice důležité je rozpoznat a umět jim předcházet. Při řešení této problematiky je pro školu vítaná spolupráce se zákonnými zástupci a žáky samotnými. Žádoucí je rovněž spolupráce s odborníky.

Příčiny školního neúspěchu

- Osobnost žáka: emoční labilita, nízká sebedůvěra, poruchy učení, poruchy chování, zdravotní komplikace.

- Rodina: rozdílné rodinné prostředí, neúplná rodina, málo podnětné působení na žáka.
- Škola: nízká aktivizace žáka během výuky, nerespektování vývojových hledisek, nedostatek motivace, nevhodné vyučovací metody, problematické vztahy žák – žák, učitel – žák, škola – rodina.

Doprovodné projevy školního neúspěchu

- Poruchy chování – záškoláctví, poruchy komunikace se spolužáky a učiteli, nedostatky v přípravě na vyučování.
- Obranné mechanismy – regrese, pocit zbytečnosti, ztráta motivace.
- Klinické příznaky – neurózy, častá bolest hlavy, břicha, nechutenství, fobie.

Prevence školní neúspěšnosti

Konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole lze stanovit až po kvalitní pedagogické, speciálně pedagogické nebo psychologické diagnostice, kterou je potřeba zajistit včas, aby se zamezilo eskalaci problému. Opatření se realizují individuálně podle specifických potřeb jednotlivých žáků.

- Poruchy učení, chování a jiná zdravotní omezení či znevýhodnění: výběr postupů a pedagogických metod na základě doporučení z PPP či SPC. Integrace žáka a tvorba IVP probíhá ve spolupráci s uvedenými institucemi.
- Sociálně znevýhodnění žáci: spolupráce s rodinou, společná motivace k učení, vytvoření podmínek pro domácí přípravu ve škole, možnost zapůjčení mobilní IT techniky (tablet, notebook).
- Žáci s vysokou absencí: spolupráce s rodinou na zvýšeném dohledu, plán doplnění učiva, termíny přezkoušení, konzultace učitel – rodič – žák.

Motivace a zvyšování sebedůvěry žáků

- Přiměřené nároky.
- Důraz na pozitivní stránky.
- Ocenění jedinečnosti každého.
- Možnost vyslovit svůj názor.
- Podpora aktivit žáka.
- Společně sdílený úspěch.
- Rozvoj empatie u žáků.
- Vyhnout se negativnímu srovnání.

Role pedagoga

- Zná žákovi možnosti a je s ním v pravidelném kontaktu.
- V případě zjištěných problémů spolupracuje s třídním učitelem.
- Zná žákovo rodinné zázemí.
- Stanoví pravidla vzdělávání a hodnocení v daném předmětu.
- Podporuje každého žáka a volí takové metody, které motivují ke školní práci. Důležitá je individualizace – „každý žák je jiný, každý je osobnost“.

Formy a metody práce s žáky ohroženými školním neúspěchem

- Podpůrný studijní plán: učitel spolu s výchovným poradcem stanoví takový rozsah a obsah učiva, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem.
- Pravidelná kontrola dodržování podpůrného studijního plánu: domácí příprava, plnění dílčích úkolů z podpůrného plánu.
- Využívání podpůrných činností: stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, oznámení termínu a tématu písemné práce, možnost opravného pokusu.
- Individuální práce s žákem, v hodinách i během konzultací.
- Doučování.
- Budování příznivého třídního klimatu. Pravidelné konzultace učitel – rodič – žák.

6 Spolupráce s poradenským systémem

Spolupráce školy se složkami poradenství v okruhu problematiky SPJ probíhá intenzivně a bezproblémově. Škola nejintenzivněji využívá služeb PPP Semily. Na poradnu se obracíme většinou v případech spojených s poruchami učení a chování. Dále probíhá spolupráce i v jiných aktivitách souvisejících především s prevencí. Vedle aktivit pro žáky PPP pořádá pravidelné srazy, školení nebo přednášky pro školení metodiků prevence. Cílem je dozvědět se nové poznatky z okruhu prevence, podělit se o zkušenosti a novinky ze svých škol, poznat nové tváře a v neposlední řadě vše spojit s pohybovou aktivitou.

Dále škola spolupracuje s Policií ČR, OSPOD, SPC, Úřadem práce a jinými organizacemi, které poskytují služby související s prevencí.

Důležité kontaktní adresy a telefonní čísla:

- Maják, o.p.s., Rumjancevova 3, Liberec 1, 460 01, 485 113 271, 482 712 995
- Detox Liberec, Husova 10, Liberec 1, 460 63, 485 312 229
- Advaita, o.s., Nezvalova 662, Liberec 15, 460 15, 482 750 607
- Zdravotní ústav Liberec, 485 253 111
- K-centrum Liberec, 482 710 276
- Linka důvěry Liberec, 485 177 177
- Linka bezpečí dětí a mládeže, 800 155 555
- Národní linka prevence AIDS, 800 144 444
- Vzkaz domů/dítě na útěku/, 800 111 113
- Pavelčák-poradenská praxe, Gagarinova 877, Liberec 6, 460 07, 728 022 618
- Středisko vých. péče Čáp, Na Výšinách 451/9, Liberec 5, 460 05, 482 750 807
- Pedagogicko-psychologická poradna Semily, 481 625 390
- Protidrogový koordinátor Semily, Bc. Veronika Jiroušová, 481 629 242
- OSPOD Semily, Ivana Kořínková, 481 629 246
- OSPOD Jilemnice, Mgr. Kateřina Janatová, 481 565 321

- Policie ČR Semily, nprap. M. Frýdová, 974 475 208
- Policie ČR Rokytnice nad Jizerou, 974 475 731
- Probační a mediační služba Semily, Mgr. Tomáš Vízner, 734 362 978
- Masarykova Městská nemocnice Jilemnice, 481 551 111
- AT poradna, MUDr. Šlechta, Semily, 481 692 344
- KHS Semily, 481 623 661
- DDÚ - Středisko výchovné péče Čáp, Liberec, 482 750 807

7 Finanční zabezpečení ŠPP

Finanční podpora školního preventivního programu je dostačující pro dosavadní nároky. Hlavní zdroj čerpání financí pro realizaci ŠPP vychází z prostředků fondu ONIV (ostatní neinvestiční výdaje), který je pod správou vedení školy. Tato položka je škole přidělena ze zdrojů MŠMT podobně jako na ostatních školách. Z ONIV bývají většinou zabezpečeny i ostatní akce nespojené s prevencí SPJ.

Ostatní finanční výdaje je možné čerpat z provozních zdrojů školy, kterými přispívá zřizovatel. V případě zapojení do projektů nebo podobných akcí, škola může využít podpory ze státních fondů nebo fondů EU. V neposlední řadě financování zajišťují i zákonní zástupci žáků (např. výlety, exkurze, tábory, atd.).

Konkrétní finanční rozpočet MPP je stanoven a schválen po dohodě metodika prevence s vedením školy. Ředitelství školy vychází zejména z „plánu metodika prevence“ na daný školní rok.

8 Zdroje čerpání v oblasti prevence SPJ

Publikace:

- ⇒ KOLÁŘ, M. *Skrytý svět šikanování ve školách*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-123-1.
- ⇒ ŘÍČAN, P. *Agresivita a šikana mezi dětmi*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-049-9.
- ⇒ DUŠEK, K.; JANÍK, A. *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum, 1990. ISBN 80-201-0087-3.
- ⇒ NEZEL, K.; RÝDL, K. *Rasismus a nacionalismus v současném životě*. Praha: IPPP ČR, 1997.

Časopisy:

- ⇒ Prevence

Učebnice:

- ⇒ DONÁT, J.; DONÁTOVÁ, N. *Důvěrně a otevřeně o sexualitě*. Praha: Fortuna, 1998. ISBN 80-7168-371-X.

- ⇒ MARÁDOVÁ, E. *Rodinná výchova, zdravý životní styl I.* Praha: Fortuna, 1998. ISBN 80-7168-513-5.
- ⇒ KUBRICHTOVÁ, L.; MARÁDOVÁ, E. *Rodinná výchova, Hygienické návyky a péče o zdraví.* Praha: Fortuna, 1997. ISBN 80-7168-394-9.

Mediální materiály (DVD, videokazety):

- ⇒ Řekni drogám ne! (VZP)
- ⇒ Drogová závislost
- ⇒ Komu pomáhá linka bezpečí
- ⇒ Základy první pomoci I., II., III.
- ⇒ Puberta I., II., III.
- ⇒ Sexuální výchova (Pohlavní choroby)
- ⇒ Dospívání a menstruace
- ⇒ Hrozba zvaná AIDS
- ⇒ Společenské chování
- ⇒ Rasismus CZ

Odkazy na internetové stránky v okruhu SPJ:

Drogy:

www.biotox.cz
 www.drogy-info.cz
 www.drogovaporadna.cz
 www.internetporadna.cz
 www.icm.cz
 www.drogy.net
 www.adiktologie.cz
 www.odrogach.cz
 www.asociace.org
 www.dropin.cz
 www.sananim.cz
 www.podaneruce.cz
 www.prevcentrum.cz

Problematika obezity:

www.obezita.org

Šikana:

www.sikana.cz

Péče o dítě:

www.emimino.cz

Sexuální výchova:

www.intimlinka.cz
 www.rodinnavychova.cz

Zdraví:

www.szu.cz
 www.zdrava-rodina.cz
 www.doktorka.cz

Statistiky:

www.uzis.cz

www.czso.cz

Rodina:

www.planovanirodiny.cz

Vzdělávání, prevence:

www.msmt.cz
 www.mpsv.cz
 www.mzcr.cz
 www.mvcr.cz
 www.osn.cz
 www.kraj-lbc.cz
 www.khslbc.cz
 www.cls.cz
 www.vzp.cz

Problémy dětí, krize:

www.linkabezpeci.cz